

פעמיים ירוק

מאת: שרלי וטניה אילוז, "גרדניה"
צילום: שרלי וטניה אילוז

מעבר לגונה של הצמחייה המשתלבת בה ומשווה לה מראה ירוק, גינה יכולה להיות ירוקה גם באופן תכנונה העונה על עקרונות אקולוגיים. צרור נקודות למחשבה

כ אשר מדברים על גינה ירוקה או על שטח ירוק, השימוש במילה ירוק/ה נגזר בד"כ מהצבע המאפיין ומייצג שטחים מגוונים בהם משתלבת צמחייה, ומבדל אותם משטחים בנויים. ואולם, שטח גינה יכול להיות ירוק גם במונחים העונים על עקרונות מקיימים, כחיסכון במים ובמשאבים אחרים, ויתרה מזאת- בתכנון מושכל הוא אף יכול לסייע להיבטים מקיימים של המבנה אותו הוא סובב. בכתבה זו קיבצנו מספר שימושים שיכולים להפוך את הגינה לירוקה יותר, ולא, לא בגלל מדשאה רחבת ידיים המשתרעת בשטחה.

אתר חברת "גרדניה":
www.gardeniagardens.co.il

בניה וריצופים ללא בטון

למערכות מנקזות, כמו גם עומס מתשתיות העירוניות. ככלל, ריצוף ללא מצעים ובטון הוא ריצוף "גמיש", קרי: ריצוף שאינו נסדק ומתפרק בגלל שורשי העצים ה"חותרים" תחתיו, אלא משתנה באופן טבעי ויפה עמם ובהתאם לתנועתם. בנוסף, ריצוף המתבצע ישירות על אדמה מאפשר לשלב בתוכו טחב ופקעות, המייצרים מראה טבעי ורך שעוטה יתר חיים בעונות הסתיו והחורף.

בניה באבן מקומית ללא בטון וריצוף על אדמה מהודקת, הם מן השיטות העתיקות בהן נקט האדם, ועדויות לכך אנו מוצאים ברחבי העולם במקומות בהם נשתמרו מסורות עבר בדמות טרסות (קירות) התומכות בקרקע, "כבישים" (דרכים) ושבילים. שיטת ריצוף זו מאפשרת חלחול מי גשמים המותיר את המים בשטח הגן וכן את חלחולם למי התהום, כשהיא מפחיתה אגב כך את הצורך בניקוז המים

שימוש בחיפויים יבשים

מי גשמים לאקוופר. בין החיפויים היבשים והטבעיים ניתן לציין שבבי עץ כאיקליפטוס או קליפות אורנים, חצץ, שברי אבנים, וכן גזם עצים שרבים נוטים לראותו כלכלוך הפוגע במראה הגן, אך למעשה הוא מעצים את הממד טבעי שלו ואף "מתפקד" כחיפוי יעיל.

חיפויי קרקע למיניהם מקטינים את מידת התאדות מי ההשקיה, מפחיתים נביטה של עשבייה לא רצויה ואף מוסיפים חן ואסתטיקה לחזותו של הגן. כשהשימוש בהם משתלב עם אזורים מגוונים, מטבע הדברים הוא מפחית את "כמות" השטחים הדורשים השקיה, מקטין את תמפרטורת הקרקע וכמובן מאפשר חלחול והחדרת

שימוש בחומרים מקומיים/ממוחזרים

טבעיים לא מתכלים שתחזוקתם נמוכה, הזמינות הגבוהה שחוסכת שינוע ובתוך כך גם אנרגיה ועלויות כבדות, חזותו של גן הנבנה מחומרים מקומיים נושאת עמה תחושה הרמונית ושייכות לנוף הסביבה.

מאז שחר ההיסטוריה שימשו חומרים מקומיים, שהיו זמינים ומצויים בהישג יד כחומרי הבנייה העיקריים: בין אם אבנים כמובן, ובין אם חומרים אחרים מהסביבה הקרובה, דוגמת עץ, קנה סוף, במבוק, חמר, אדמה, חול, חלוקי נחל ועוד. מעבר להיותם חומרים

רשימת צמחים חסכוניים במים

Rosmarinus - רוזמרין-מינים שונים	Lavandula - אזוביון- מינים שונים
Alyogyne Hakeifolia - אליוג'ינה הקאית	Origanum (זעתר) - אזובית
Raphiolepis - בן-עוזרר - מינים שונים	Leonotis Leonorus - אוזן ארי אפריקני
Viburnum Tinus - מורן החורש	Dietes Bicolor - דאיטס דו-גוני
Melaleuca - מללויקה- מינים שונים	Verbena Bonariensis - ורבנה ארגנטינאית
Carissa - קריסה - מינים שונים	Salvia - מרוות- מינים שונים
Perovskia "Blue Spire" - פרובסקיה "בלו ספייר"	Eryops - עינן מסרקני
Pelargonium Sidoides - פלרגון דמוי סידה	

במציאות בה מדברים רבות על חשיבות החיסכון באנרגיה, יכולים סוגי העצים והשיחים שנבחרים לשילוב בגן "להצטרף" להיבט החיסכון ולסייע לחימום/קירור המבנה. לדוגמה, עצים נשירים הנשתלים בכיווני דרום ומזרח מצלים עליו בחודשי הקיץ החמים ותורמים לקירורו, וכך

גם שיחים נשירים הנשתלים בצמוד לקירות המעטפת. בחודשי הסתיו והחורף מאידך, כאשר עליהם נושרים, הם "פותחים" את הדרך לקרני שמש המגיעות מכיוונים אלה, מאפשרים להן ללטף את המבנה ולחממו, ומצמצמים בכך את הצורך בחימום ובשימוש בתאורה בשעות היום.

סוג הצמחייה הנבחר לגן הוא אחד הגורמים המשמעותיים ביותר בבואנו לדבר על חיסכון במשאבים- אם כזה הנוגע לכיס הפרטי, ואם כזה המתייחס לכיס הלאומי ולצו השעה. בהמשך לכך, שימוש בצמחייה חזקה בעלת דרישה נמוכה למים, כמו, למשל, צמחיית חורש ישראלי, עצים, שיחים ובני שיחים, מבטיח רווח כפול- הן גנים ירוקים המשתלבים בנוף ופורחים גם בחודשי הקיץ החמים, והן חיסכון בהוצאות השקיה. יתרה מכך, לאחר שנות הקליטה הראשונות, את מרבית העצים החזקים ניתן לנתק ממערכת ההשקיה וכך להבטיח חיסכון נוסף במים. למותר לציין,

כמובן, שבנוסף לבחירת צמחייה מהסוג החסכוני, התקנת מערכת השקיה אוטומטית המספקת לכל צמח את כמות המים מדויקת שנדרשת לו ומונעת בזבז מיותר, היא חיונית! היבט אחר של הנשתל בגן מתייחס לתועלות שביכולתו לתרום, דוגמת עצי פרי, ירקות ותבלינים המספקים תצורת ביתית זמינה ונגישה, ואף בעת נשירתם או הירקבותם הפסולת שנוצרת בשל כך ממשיכה להביא תועלת: פסולת של חומרים אורגניים מתפרקים הטובים לשמש כחומרי גלם ליצירת קומפוסט ביתי.

בריכת נוי בגן? ומה עם החיסכון במים? ובכן, אל דאגה. בניגוד למצופה שילוב בריכת נוי בגן אינו כרוך בצריכת מים גבוהה, ורק כדי לסבר את הדעת- בריכה מסוג זה, על הפיתוח הנדרש סביב לה, צורכת כרבע מכמות המים שצורכת מדשא בגודל שטח זהה! בכל מקרה, תרומתה של בריכת נוי למראה הגן היא רבה, הן בחנה החזותי, הן בתחושות הרוגע שמייצרים קול פכפוף המים וההתבוננות בהם, והן בהיותה מושכת אליה ציפורים, צבים, קיפודים ובעלי חיים נוספים, המגיעים לשתות ממימיה ובדרכו המופלאה של הטבע אף מסייעים לה, דוגמת צפרדעים וקרפדות הנוטלים חלק בשמירת ההיגיינה. ככלל, הקמת גן היא, למעשה, שיקום של מערכת נופית שלמה המכילה גם צומח וגם חי, ואין צורך להכביר מילים על השפעתם של אלה ושל סביבה ירוקה ופורחת על נפש אדם. השילוב של אדמה, עצים, פרחים ומים מייצר מארג קסום, כאשר מגוון רחב של בעלי חיים, כציפורים, פרפרים, שפיריות או דבורים הנמשכים אליו, מוסיף לו גם צלילים בריאים ומשלים תמונה של טבע חי ונושם.

